

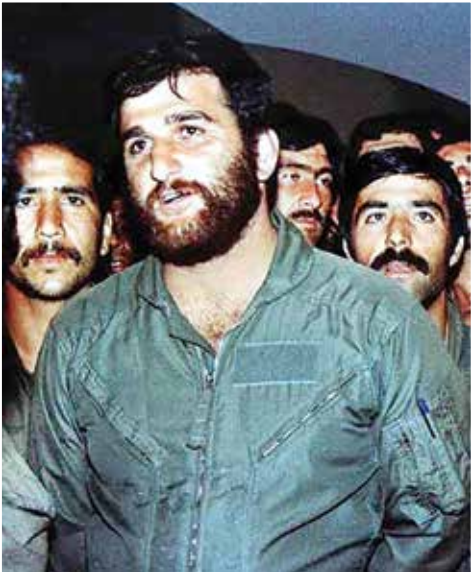
سازد دل مردم

علی رستگار
گروه فرهنگ و هنر

خلبان شهید علی اکبر شیرودی از قهرمانانی است که سینمای ایران به شدت به آن نیاز دارد. کاراکتری که فارغ از شجاعت و دلوری اش در خلبانی، از فرازهای جذابی هم برای روایت سینمایی برخوردار است. فرماندهای که از روی عرق و وطن پرستی از دستور رئیس جمهور وقت (بنی صدر) تمرذ می‌کند، خلبانی که دستور تشویقی اش برای ارتقای درجه از ستوانیار سومی به سروانی رانمی پذیرد و می‌نویسد: «منظوری جز پیروزی اسلام نداشته‌ام و به دستور رهبر عزیزم به جنگ رفته‌ام»، اولین فرد نظامی که مقام معظم رهبری به او اقتدا می‌کند، تعبیر مرحوم هاشمی رفسنجانی که در قیافه او مالک‌اشتر را می‌دید، تعبیر شهید چمران که او را ستاره درخشان جنگ‌های کردستان می‌نامد، شهید تیمسار فلاحی که درباره این شخصیت می‌گوید: «او غیرممکن‌ها را ممکن ساخت»، همه و همه خبر از یک قهرمان شش‌دانگ، تمام‌عیار و جذاب می‌دهد. محمد عسگری، نویسنده و کارگردان «آسمان غرب» چشمه‌هایی از این قهرمان را به تصویر کشیده و فیلم جذابی را راهی چهل‌ودومین جشنواره فجر کرده است؛ فیلمی با درخشش میلاد کی‌مرام و به تهیه‌کنندگی حبیب والی‌نژاد و محصول سازمان سینمایی سوره و بنیاد سینمایی فارابی که با مشارکت ارتش جمهوری اسلامی ایران ساخته شده است و غیرت و رشادت جانانه خلبان شهید شیرودی را در روزهای آغازین جنگ روایت می‌کند.

برش

شوق پرواز ابدی

هنگامی که پرواز می‌کنم احساس می‌کنم همچون عاشق به‌سوی معشوق خود نزدیک می‌شوم و در بازگشت هرچند پروازم موفقیت‌آمیز بوده باشد، مقداری غمگین هستم چون احساس می‌کنم هنوز خالص نشده‌ام تا به‌سوی خداوند برگردم. اگر برای احیای اسلام نبود، هرگز اسلحه به دست نمی‌گرفتم و به جبهه نمی‌رفتم. پیروزی‌های ما مدیون دست‌های غیبی خداوند است. این کشاورز زاده تنکابنی، سرباز ساده اسلام است و به هیچ‌یک از حزب‌ها و گروه‌ها وابسته نیست. آرزو دارم که جنگ تمام شود و به زادگاهم بروم و به کار کشاورزی مشغول شوم. وصیت‌نامه شهید شیرودی

«عقاب‌ها» به عنوان یک نمونه ایرانی نام برد.

۱۴۱۱ امسال رقبای خوبی هم دارید، به ویژه دو فیلم «مجنون» و «احمد» که آنها هم به دو سردار شهید می‌پردازند. فکر می‌کنید می‌توانید از عنوان قهرمانی سال گذشته‌تان در فجر دفاع کنید و سیمرغ ببرید؟ به نظرم بالاترین افتخاری که می‌تواند نصیب یک فیلمساز شود این است که وقتی مردم فیلم را می‌بینند از آن اثر خوش‌شان بیایند. البته کسب سیمرغ برای هر فیلمسازی لذتبخش است اما رضایت مردم مهم‌تر است. زمانی که شما به عنوان فیلمساز، انتخاب مردم شدید و از سوی دیگر انتخاب ترکیب هیات داوران نیز بودید بالاترین سعادت نصیب‌تان شده. امیدوارم برای همه فیلم‌های با کیفیت اتفاقات خوبی بیفتد. این هم از عجایب سینمای ایران است که فیلم دوم یک کارگردان در جشنواره حاضر می‌شود اما بعد از یک‌سال هنوز فیلم اول و موفقش که در دوره گذشته جشنواره حاضر بود، اکران عمومی نشده است! دوست نداشتید «اتاق‌گلی» زودتر اکران و بهتر دیده می‌شد و بعد مردم فیلم دوم‌تان را می‌دیدند؟ چرا در این یک‌سال اکران نشد؟ چه زمانی به نمایش عمومی درمی‌آید؟

طبیعی است که هر فیلمسازی دوست دارد فیلمش پس از اتمام مراحل فنی به اکران عمومی برسد. من هم واقعا از صمیم قلب دوست دارم سریع‌تر این اتفاق رخ دهد و مردم فیلم اتاق‌گلی را داخل سینما ببینند اما متأسفانه به خاطر اختلافات مالی که بین سرمایه‌گذاران و تهیه‌کننده وجود دارد گویا هنوز مشکل رفع نشده، چون اطلاعاتی درباره اکران فیلم وجود ندارد. امیدوارم هرچه سریع‌تر این اتفاق بیفتد و فیلم اتاق‌گلی از حبس ناخواسته خارج شود.

جلساتی برای هماهنگی کامل و هدفمند در این خصوص داشتید؟ نکته خاصی اگر درباره عوامل و گروه‌های فنی برای بهبود کار دارید، بفرمایید. همه ما می‌دانیم که سینما یک هنر جمعی و گروهی‌ست. به ویژه وقتی عوامل تولید یک فیلم دارای کسوت و تجربه باشند، حتما ثمرات آن تأثیر مثبتی روی کیفیت و نتیجه کار خواهد داشت. جادار از آن تک‌تک اعضای گروه، کمال تشکر را داشته باشم. این دوستانی که نام بردید سرگروه‌ها بودند؛ من می‌خواهم علاوه بر اینها از دستیاران‌شان و همه عوامل فیلم که مرا همراهی کردند، کمال سپاسگزاری را داشته باشم. در مراحل پیش‌تولید جلسات متعددی به صورت گروهی و انفرادی با تک‌تک این عزیزان داشتم؛ برای این‌که همگی بتوانیم از نقشه‌راهی استفاده کنیم که به صورت متحد به آن اعتقاد داریم و می‌دانیم قرار است مقصد کجا باشد. ۱۴۱۱ آسمان غرب حالا یکی از نمونه‌های شاخص سینما و تلویزیون ایران درباره خلبانان و نیروهای هوانیروز است. فیلم محبوب در این زمینه در سینمای ایران یا جهان دارید؟

این نظر لطف شماست، ولی شاید فیلمی که قصه‌اش داخل هلی‌کوپتر اتفاق بیفتد، کمتر از انگشتان یک دست داریم اما به فیلم‌های زیادی می‌توان اشاره کرد که داستان‌شان در آسمان اتفاق می‌افتد. به عنوان مثال فارغ از محتوا می‌توان به سری فیلم‌های «تاپ‌گان» به عنوان یک نمونه خارجی یا از فیلم

عکس: علی نیک‌رفتار

۱۰

هایپاور (۱۴۰۱)

کارگردان: هادی محمدپور
بازیگران: اتابک نادری، فرزاد حسنی، سیده خاوردی و علیرام نورایی
فیلم هایپاور، ساخته هادی محمدپور از جمله فیلم‌های حاضر در جشنواره چهل و یکم فیلم فجر است که به موضوع دفاع مقدس می‌پردازد

۹

منصور (۱۴۰۰)

کارگردان: سیاوش سرمدی
بازیگران: محسن قصابیان، حمیدرضا نعیمی، علیرضا زمانی‌نسب، سید جواد هاشمی، قاسم زارع و لیندا کیانی
داستانی درباره تلاش‌های شهید منصور ستاری، فرمانده نیروی هوایی ارتش

۸

به وقت شام (۱۳۹۶)

کارگردان: ابراهیم حاتمی‌کیا
بازیگران: بابک حمیدیان، هادی حجازی‌فر، پیر داغر، لاله مرزبان
مهدی فتاحی و مهدی شیخ‌عیسی
ماجرای اسارت یک پدر و پسر خلبان به دست نیروهای داعش

۷

پرواز خاموش (۱۳۷۷)

کارگردان: عبدالحسن برزیده
بازیگران: حسین یاری، بهمن دان، مجید مشیری، مجید زارع‌کارا، فرید کشکولی، محمد جوزانی و محمد ناجی
داستان نجات یک هواپیمای ایرانی از کمین دشمن

۶

خلبان (۱۳۷۶)

کارگردان: جمال شورجه
بازیگران: علی دهکردی، جعفر دهقان، نگین صدق‌گویا، هوشنگ توفیقی، علی‌امین زهره منقوی و فرامرز شهنی
درباره عملیات شجاعانه امیر شهید عباس دوران

۵

لال شورجه (۱۳۷۴)

کارگردان: جمال شورجه
بازیگران: علی دهکردی، جعفر دهقان، نگین صدق‌گویا، هوشنگ توفیقی، علی‌امین زهره منقوی و فرامرز شهنی
درباره عملیات شجاعانه امیر شهید عباس دوران

کوتاه‌نویس

پنجمین روز، بالای متوسط

جشنواره درحالی‌به میانه راهش رسیده که پنجمین روز نمایش‌های فیلم‌خانه به همان کاخ جشنواره روز خوبی را تجربه کرد. اهالی رسانه در این روز با چند فیلم متوسط و بالای متوسط سرکیف آمدند و خود را با انرژی مضاعف آماده حرکت برای رسیدن به فینال کردند.

محمدرضا فیم
نویسنده و منتقد

سینما پارادیزو؛ آپاراتچی

فیلم «آپاراتچی» ساخته قربانعلی طاهرفر در مقام یک فیلم‌اولی، به فضای پشت‌صحنه سینما در دهه ۶۰ می‌پردازد. معمولاً آثار «فیلم در فیلم» اگر حتی معمولی هم ساخته شود، با اقبال مواجه می‌شود. حالا اگر فیلم بالاتر از متوسط یا قوی ساخته شود که در تاریخ سینما هم ثبت و ماندگار می‌شود، مانند فیلم سینما پارادیزو ساخته جوزیه تورناوره، آپاراتچی حکایت یک کارگر نقاش عشق سینما (سینه‌فیلم) است که به‌رغم بی‌سوادی، با سماجت و رنج دوران، فیلمنامه‌نویسی و کارگردانی را دنبال می‌کند. «جلیل» برای رسیدن به آرزوهایش باید در چند جبهه بجنگد مانند فاتح آمدن بر مخالفت‌های پدرش یا عبور از سد میزبان و مدیران دگرپسند یا کارنابلد سینمایی و... که البته در این راه همسر و دوستان صنفی‌اش او را همراهی می‌کنند. آپاراتچی به‌درستی مبتنی بر تضادها شکل می‌گیرد و جلو می‌رود. ویژگی دیگر فیلم در ژانر این است که از هر دورویکرد طنز کلامی و کمدی موقعیت بهره می‌برد. گرچه بعضاً به چالش نقش زیست و فرهنگ روستائینیان می‌افتد ولی در کلیت‌اش تکریم و احترام غلبه دارد. بازی‌ها در مجموع خوب است ولی توج لوند با آن قد و قامت و شمایل از جنس روستایی که دیگر کلیشه تثبیت شده است، همچنان بهترین است و فاطمه مسعودی‌فر خوب زن نیکبخت منطقه را درآورده است. بقیه مکمل‌های حرفه‌ای از جمله بهنام تشکر، هومن برق‌نورد، امید روحانی و... مثل همیشه هستند خصوصاً که باید روی تیپ «ناصر شایانالی» کار بیشتری می‌شد.

جنون یک فیلم‌اولی؛ مجنون

فیلم «مجنون» ساخته مهدی شامحمدی برای یک فیلم‌اولی کار سخت ولی معتبری است. فیلم‌گرچه در کلیت ساخت و پرداخت فضا و آدم‌ها کهنه‌است و حرف تازه‌ای ندارد و حتی از عهده توجیه لازم روی جزئیات آدم‌های فرعی برنیامده است اما به لحاظ نوع روایت، صحنه‌های جنگی، طراحی صحنه و لباس و خصوصاً عینیت‌بخشی شخصیت اصلی (به‌رغم برخی کم و کاست‌ها) برآمده است. در واقع باید امتیاز بیشتر را به اجرای کار داد چرا که مشخصاً فیلمنامه ضعیف‌های مهدودی داشته است که در کارگردانی پوشش داده شده است؛ مثلاً سکانس / پلان افتتاحیه از اجرای آید که به خوبی در کار نشسته است. دوربین از حرکت تا برگشت مهدی زین‌الدین و کات روی چهره‌اش، بهترین شروع را رقم می‌زند. دشواری مهم‌تر کار در این است که فیلمساز فقط در جبهه خودی کار می‌کند و از دشمن در هیبت فردی و جمعی خبری نیست، لذا چنین روایت‌هایی در ساختن قهرمان با ریسک جدی روبه‌رو هستند چرا که در مقابل ضدقهرمان دیده نمی‌شود تا هوش و ذکاوت قهرمان محک بخورد. با تمام این وضعیت فیلم مجنون حکایت جنون یک فیلم‌اولی است که می‌خواسته فیلمش خوب ولذت‌بخش باشد. بازی‌های مجنون همه یک‌دست است. هیچ‌کدام چندان با اکت و حس‌های متمایز از یکدیگر ظاهر نشده‌اند. سجاد بابایی در نقش زین‌الدین باورپذیر است.

بهشت فیلمسازان؛ بهشت تبهکاران

فیلم «بهشت تبهکاران» ساخته مسعود جعفری جوزانی در راستای دغدغه‌های تاریخی این فیلمساز است. داستان و داستانک‌های فیلم با محوریت صنعت نفت در پایان دهه ۲۰ شکل می‌گیرد. فیلم جوزانی برپایه تولید طولانی داشته است. تمام عوامل فیلم حرفه‌ای هستند و از خیل بازیگران معروف در نقش‌های پر تعداد استفاده کرده است. فیلم در شکل ظاهری، اثری شسته‌رفته کم غلط است اما تایم طولانی آن باعث شده تا ساختار اثر بدقواره باشد. در عین این‌که فیلم در مستندات تاریخی دچار چالش‌هایی است. اگر فیلمسازی تاریخ را با داستان و آدم‌های ذهنی دستمایه قرار دهد مانند مرحوم علی حاتمی دچار پرسش‌های جدی نمی‌شود اما وقتی کسی مانند جوزانی به سراغ اتفاقات واقعی با شخصیت‌های ثبت شده تاریخی می‌رود آن هم در بخش تاریک و تکرارطم و تکرارحزب، قاعدتاً باید هیچ‌چیز از مستندات و مکتوبات مربوط کوتاه‌نیابد. ملاحظه‌حسن جعفری و احمد دهقان و موضعگیری نسبت به آنان خصوصاً قهرمان ساختن جعفری بدون نقد عملکرد حزبی او... همه، جای بررسی جدی دارد. امیرحسین ارمان در نقش اصلی در ظاهر آرتیست یک پذیرفتنی است اما فاقد بروز حس است. بقیه از سحر جوزانی تا رضا بردانی و... در میان دکورهای مختلف و التهابات، چندان جلوه‌ای ندارند.